

gusta do 12. septembra 1916 na I. mestni deški šoli, in sklence se izreči vodstvu in učitelstvu pismeno zahvalo. Na znanje se vzame poročilo o počitniških dnevnih zavetiščih za zanemarjeno mladino in za mladino brez nadzorstva, ki so se vršila v dobi od 7. avgusta do 12. septembra 1916, in sklence se, da je vsem onim faktorjem, ki so na ta ali oni način pripomogli k njih ustanovitvi, izreči pismeno zahvalo in priznanje. Delati je tudi na to, da se na c. kr. mestnem šolskem svetu ustanovi poseben sklad za nadaljevanje te vrste vzgojnega dela in da se čimprej dnevna zavetišča ustale. V ta namen je vse interesirane korporacije pridobiti, da dovolje zanje redno in stalno podporo. Deželni šolski svet je naprositi, naj privoli v to, da bi se smele v nižjih razredih nameščati plačane suplente. Na znanje se vzame poročilo o uredbi pouka na ljudskih šolah za šolsko leto 1916/17, s katerim letos prično vse šole, torej tudi one, ki ga lani niso imele. Potem, ko se pojasne in rešijo še nekatere interne zadeve vzgojnega in administrativnega značaja, zaključijo predsednik sejo.

—r— **Na gremialni trgovski šoli v Ljubljani** se je začel zopet pouk, in sicer samo za I. in II. letnik. Ker zaradi vojnih razmer že dve leti ni bilo pouka, je letos III. letnik odpadel, ker ni učencev. V prvi in drugi letnik se je vpisalo 106 trgovskih vajencev. Kakor na ljudskih in srednjih šolah, se bo tudi na gremialni šoli pouk osredotočil na najvažnejše predmete: slovenski in nemški jezik, trgovsko računstvo, korespondenco in knjigovodstvo. Vsak letnik ima 7 ur pouka na teden, in sicer vsako nedeljo od 8. do 12. in vsak ponedeljek, torek in sredo od 5. do 6. Gremialna trgovska šola, ki ji je vodja nadučitelj Jakob Dimnik, ima svoje prostore na I. mestni šoli v Komenskega ulici.

—r— **Oglasil se je iz ujetništva** enoletnik - četovodja Josip Kozak, absolvent ljubljanske učiteljske šole, zavezan in splošno priljubljen sin ljubljanskega mesarja g. Milana Kozaka. V hudem boju ranjen, je prišel početkom avgusta v rusko ujetništvo. Zdravi se v Moskvi, odkoder je pisal svojemu očetu. Zadovoljen je, in rane se mu dobro celijo. Pošilja iskrene bratske pozdrave vsem znancem in prijateljem.

—r— **Poročil se je** tovariš Ivan Vuga, nadučitelj na Planini nad Vipavo, z Ivanko Klemenčevič s Planine. Cestitamoi!

—r— **Poročil se je** 27. septembra tovariš Miroslav Jazbec, nadučitelj v Št. Lovrencu, z gospodično Kristino Bojaničevič iz Zdinje vasi pri Novem mestu. Obilo sreče!

—r— **Umrla je** dne 7. oktobra t. l. v Ljubljani gospa Matilda Golfova, mati mestne učiteljice Klotide Golfove. Naše sožalje!

—r— **Umrl je** v Ljubljani namestnik kranjskega deželnega glavarja Leopold baron Lichtenberg v starosti 63 let. Bil je od l. 1884. veleposestniški zastopnik v kranjskem deželnem zboru ter je slovel zlasti kot poljedelski strokovnjak. Cenil je delo učiteljstva in je bil vedno naklonjen njegovim zahtevam. Zaradi svojega koncilijantnega značaja je bil pokojnik splošno spoštovan. Počivaj v miru!

—r— **Luka Svetec — devetdesetletnik.** Dne 8. t. m. je starosta slovenskih politikov in kulturnih delavcev, notar Luka Svetec v Litiji, ob popolni dušni in telesni čilosti praznoval devetdesetletnico svojega rojstva. Luka Svetec je bil med ustanovniki in načelniki osnovalnega odbora naše šolske družbe Cirila in Metoda ter je njen vseletni podpredsednik in že dolgo let tudi njen časni član. — Iskreno čestitamoi!

—r— **Ranjen je bil** na italijanskem bojišču tovariš Leopold Kernc, c. kr. učitelj rudniške ljudske šole v Idriji.

—r— **Prošnja.** Upravništva listov in nje, ki mi pišejo, prosim, da se poslužujejo starega naslova: Bukovica nad Skofjo Loko na Gorenjskem. — Janko Leban.

Štajerske vesti.

—š— **Nemška delovna stranka na Štajerskem.** »Tagespost« poroča: V nedeljo se je vršilo v Gradcu zborovanje nemško-meščanskih zastopnikov, na katerem so se obravnavala časa jako primerna vprašanja. Svrha posvetovanj je bila glasom sklepov: osnujete enotne ljudske organizacije in ustanovitev nemške delovne stranke na Štajerskem. Da se to zgodi v okvirju nemške delovne zveze, je pozdraviti, zakaj danes pripadajo tej zvezi že skoraj vsi meščanskopredni zastopniki alpskih dežel. Štajerska organizacija je tudi mišljena kot začetek, ki mu naj sledi podobne združitve v drugih kroninah. Treba bo silnega marnega dela, toda že pri pogovorih, ki so se vršili v nedeljo še v ozkem krogu, se je pokazala

trdna volja, da se odločno lotijo predel za skorajšnje sklicanje velikega strankinega zbora za Štajersko.

—š— **Zajtrk za ubožno šolsko mladino.** Okrajna zveza delavskih društev v Gradcu je poslala namestniku grofu Claryju obširno utemeljeno prošnjo, naj deželna vlada spričo dejstva, da mnogo ubožnih otrok doma ne dobi zajtrka ter zaradi oslabelosti ne more paziti šolskemu pouku, poskrbi za to, da bodo taki otroci v šoli dobivali gorko juho za zajtrk.

—š— **Padel je** dne 30. septembra t. l. na bojnem polju junaške smrti Fr. Šentinc, enoletni prostovoljec, narednik 6. stotnije 87. pešpolka, sin tovariša Franca Šetince, nadučitelja na Prevorju pri Pilštajnu. — Junaškemu učiteljevemu sinu, ki je dal svoje nadebudno življenje domovini v dar, bodi ohranjen blag spomin! Kruto udarjenemu tovarišu naše iskreno sožalje!

—š— **Iz Celja.** Na okoliški deški šoli se je pretekli teden pričel pouk. Zaradi sedanjih izrednih razmer si bo moral zavod tudi letos pomagati le s slabimi provizoričnimi prostori v Goskoski ulici; prvi razred a in b je dobil prostora v šolskem poslopiju v Novi ulici.

—š— **Pogrešana učiteljica.** Dne 25. septembra je 65letna učiteljica v Fürstfeldu na Štajerskem, Karolina Pilafera, zapustila svoj dom in se od tedaj ničesar ne ve o njej. Najbrž si je končala življenje.

—š— **Sv. Kunigunda na Pohorju.** V minulem letu se je med učenci tuk. šole ni šole v Resniku nabralo za »Rdeči križ« skupaj 19 K 40 vin. — IV. vojnega posojila je bilo pri šolski nabiralnici podpisane 600 K. V »Tednu Rdečega križa« je nabralo tuk. učiteljstvo 70 K 39 vin. — Za šolske kuhinje so bile odposlane 3 K. — (Te zneske priobčimo v prihodnjem skupnem izkazu. Uredn.)

—š— **Popravek.** Tovariš Franzenšek, učitelj pri Sv. Križu blizu Ljutomeru, sedaj četovodja pri nad. baonu v Celju, nam piše 12. t. m., da on ne ve ničesar o kakem njegovem imenovanju šol. nadzornikom v Črnigori in ga za enkrat prav nič ne miče v Črnogor. Dopisnika je nek šaljivec pošteno »potegnil«. — Popravljamo, kakor želi tovariš Cilenšek. — t.

Goriške vesti.

—g— **Slovenska šola v Wagni pri Lipnici.** Vojni dogodki na naši jugozapadni fronti so prignali v zadnjem mesecu mnogo slovenskih beguncev iz Goriške v taborišče Wagna pri Lipnici. Z ozirom na dejstvo, da je prišlo v taborišče mnogo šoloobveznih otrok, je otvorila c. kr. baročna uprava dvorazredno slovensko ljudsko šolo s štirimi oddelki in odpre v kratkem času tudi slovenski otroški vrtec. Za značne šolske prostore, učne osebe in učila je že preskrbljeno. Ako se pomisli, da so izgubili naši šolski otroci v svojem domačem kraju eno celo šolsko leto, ker je bil zaradi nevarne bližine sovražne fronte ustavljen šolski pouk, je korak, ki ga je napravila baročna uprava z otvoritvijo slovenske šole, hvalevreden. Sploh se trudi uprava na vse načine, da lajša s sredstvi, ki jih ima v teh težavnih časih na razpolago, nesrečnim beguncem njihovo usodo, da čim prej pozabijo vojne grozote; sovražne izstrelke in zapustitev domačega krova.

—g— **Italijansko in slovensko prebivalstvo zapuščja Kras.** smo čitali te dni v nekem poročilu v »Pester Lloyd«, odoobrenem v vojnoporočevalskem stam. Če že drugi barvajo ubogo Goriško-Gradiščansko za skoro italijansko deželo, naj pazijo vsaj v vojnoporočevalskem stam, da se ne bo slovenskih Kraševcev predstavljalo svetu za Italijane. Na Krasu prebivajo Slovenci in ne Italijani. Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo na Krasu 28.000 Slovencev in kakih 200 Italijanov, večinoma uslužbencev.

—g— **Za voditelja slovenske šole v begunskem taborišču Wagni pri Lipnici** je imenovan tovariš Josip Poberaj, prej nadučitelj v Cerovem v Brdih

Tržaške vesti.

—t— **Naš Egon Jezeršek odlikovan!** »Edinost« piše: »Egon Jezeršek je odlikovan z Najvišjim pohvalnim priznanjem (Signum laudis). Sedaj je poročnik v 27. domobranskem pohodnem polku. Radujemo se tega odlikovanja iz treh razlogov. Najprej zaradi odlikovanja samega, ki mu čestitamo kot marljivemu narodnemu delavcu in blagemu prijatelju. Potem zaradi zavodov Družbe sv. Cirila in Metoda, na katerih je in bo — ako Bog da — deloval kot vester in ljubeč vzgojevalec naše mladine. To odlikovanje je v zadošče-

nje tudi naši družbi in nje šolstvu za mnogokatero sumničenje glede duha, ki da vlada v njem. In radujemo se zaradi našega Sokolstva, ki mu je bil odlikovane vsekdar prvoboritelj za njega vzvišene ideje. Tudi naše Sokolstvo je moralo v teh časih pretrpeti mnogokatero sumničenje, bodi iz zlohotnosti, bodi zaradi tiste znanne vrzeli — nepoznavanja. Kako grenko nam je bilo pri duši, ko smo čuli, da že v dejstvu samem, da mu kdo pripada ali celo da mu je pripadel, vidijo znak — politične nezanesljivosti — nekako diskvalifikacijo. Ta krivična sodba je bila tako razširjena, da se je govorilo, da nad našim Sokolstvom visi Damoklejev meč razpuščenja in še kaj hujšega. Vsem sumničenjem so naši Sokoli v velikem času in s častnimi dejanji izpodmaknili tla. Zlasti iz vodilnih krogov našega tržaškega Sokolstva je v zvestem izpolnjevanju domovinske dolžnosti padla vrsta njih — dr. Šavnik, dr. A. Sošič, Herman Furlan, Ciril Kraigher — a malone vsem drugim dičijo prsa odlikovanja, pridobljena na bojišču med temi tudi načelniku M. Ambrožiču, Grudnu, dr. Obersnelu, Dušanu Cotiču itd. Slednjič bodi zabeleženo, da smo že začetkom vojne čuli iz častnikov priznanje, da imajo v bivših Sokolih »najboljši material«. Na odlikovanju Egonu Jezerška čestitamo torej naši družbi, Sokolstvu in najpresrečnejši odlikovancu samemu. Čestitkam se pridružujemo tudi mi: Na zdar, brat in tovariš Egon!

—t— **Zaposlovalni tečaj goriških učiteljskih štjejo** sedaj 90 gojencev in gojenk. Učiteljski zbor šteje 3 redne in 7 pomožnih učnih oseb.

—t— **Še vedno prenapolenje šole!** V imenu staršev prosi »Edinost« slavno šolsko oblast, naj ukrene potrebno, da ne bodo otroci, ki so zakonito obvezani v obiskovanje šole, brez pouka. Kakor smo že poročali, ne more CM deška šola sprejeti vseh otrok, ki se priglašajo za vstop, ker so razredi polni in manjka menda več učnih oseb, tako da imajo štirje razredi šole vsak drugi dan pouk, torej v vsem le tri dni na teden. Slišali smo tudi, da so se dečki, ki nimajo prostora v petem in šestem razredu te šole, hoteli po nasvetu gospoda šolskega nadzornika vpisati v goriške gimnazijske zaposlovalne tečaje, kjer jih pa tudi ne sprejmejo. Razentega je mnogo dečkov prvega razreda brez pouka, ker v šoli poleg že sprejetih 180 do 190 ni prostora še za vse druge, ki bi zakonito morali v šolo hoditi. Nujno prosimo torej prizadeto šolsko oblast, da to stvar čim prej uredi. Saj če že ni na mestnih šolah možno otvoriti potrebnih slovenskih vzporednic — zakaj bi ne bilo možno, nam pa ni znano — naj se CM šoli dajo na razpolago potrebne učne osebe ali na mestne ali na državne stroške! Prostor se pa dobi v razredih, ki so zaradi nerazdeljenega pouka popoldne prazni. Treba je le učnih oseb, pa bo stvar rešena. Prosimo pa nujne rešitve, ker so otroci — menda okoli 80 — že tri tedne brez pouka.

—t— **Goriški deželni glavar Msgr. dr. Faidutti** je dne 9. t. m. počastil s svojim obiskom učiteljski zaposlovalni tečaj v Trstu. Ob 10. uri je prišel v pripravnico ter z navdušenimi besedami bodril gojence k pridnosti in lepemu vedenju. Informiral se je natančno o razmerah učiteljev in učencev ter obljubil v vsakem oziru svojo naklonjenost. Obiskal je potem še III. in IV. letnik, pohvalil marljivost gojencev in gojenk ter jih opozarjal na važnost učiteljskega stanu, kateremu v varstvo je izročena naša šolska mladina. — Obisk visokega gosta je izredno razveselil učiteljstvo in mladino. Ob 11. uri se je gospod glavar poslovil; izrazil je učitelstvu svojo zadovoljnost, da so tečaj tako lepo urejeni, ter ponovno zagotovil zavodu svojo naklonjenost in podporo.

—t— **Prenapolnjene šole.** »Edinost« piše: Po mestu se širi govorica, da letos vodstvo deške CM šole vseh v razne razrede oglašanih učencev ni moglo sprejeti, da je bilo nekaterim staršem celo naznanjeno, da bodo morali svoje v I. razred na Acquedotu vpisane dečke doma obdržati, ker v šoli ni prostora in ker ima ena učna oseba dva razreda, tako da imata prva dva razreda vsak drugi dan šolo. Tudi pri Sv. Jakobu baje več dečkov ne more v šolo hoditi (v I. r.), ker ni prostora. Čudno se to sliši, da otroci, ki so zakonito dolžni v šolo hoditi, nimajo prostora v šoli; seveda, kakor žveplenke v škatljici otroci res ne morejo sedeti v šoli, ker to bi ne bila več šola, ampak skladišče otrok; a dovolimo si na prizadete faktorje vprašanje, kaj je z onimi prošnjami, ki so poletji krožile v

*) Da, nekateri učitelji Sokoli še služb niso dobili! Ali si moremo misliti drznejšega preganjanja? Uredn.

podpis z zahtevo na šolsko oblast, da se v raznih mestnih laških šolah, kjer je v posameznih razredih jako malo otrok, otvorijo potrebne slovenske vzporednice. Ali so te prošnje kje obtičale, ali se protivi njih rešitvi kak drug vzrok? Družba sv. C. in M. je v razvitjem svojih šol do skoro 40 razredov in otvoritvijo prve slovenske deške meščanske šole menda že dovolj storila, zdaj bi bil pač že čas, da se tudi drugi faktorji pobrigajo za šole za slovenske otroke tržaškega mesta. Pa še eno vprašanje: v mestnih ljudskih šolah in otroških vrtcih — tudi v onem pri Sv. Ivanu — dobivajo ali bodo kmalu dobivali otroci tečno hrano, naši pa na CM šolah ostanejo pozabljeni. A lačni so tudi ti otroci in ravno tako prebivalci Trsta kakor oni v občinskih šolah in vrtcih. Ali bi ne bilo mogoče tudi tem na občinske stroške oskrbeti dobrot, ki jih uživajo otroci na mestnih zavodih?

—t— **Tržaško šolstvo med vojno.** Povodom začetka šolskega leta je dne 2. t. m. namestnik baron Fries-Skene v spremstvu dvornega svetnika barona Glanza obiskal več tržaških učnih zavodov, ki vsi normalno delujejo tudi v sedanjem šolskem letu. Gospod namestnik je predvsem obiskal državno realno gimnazijo na Lipskem trgu, mestni dekliški licej in slovensko ljudsko in meščansko šolo pri Sv. Jakobu. Pri tem je imel g. namestnik na učiteljski zbor državne realne gimnazije nagovor, v katerem je naglašal visoki pomen, ki jo ima državljanska vzgoja doraščajoče generacije zlasti v obmejnem ozemlju. Njegov govor je izvenel v topel apel na celokupni učiteljski zbor, da naj poverjeno mu mladino, ki predstavlja bodočnost Avstrije, vzgaja v duhu sedanjega velikega časa in one prave domovinske ljubezni, ki se dnevno tako povzdiguje izraža v junaštvi naših vojakov, ter jih vzgoji v dobre Avstrijce in svojih dolžnosti se zavedajoče može. Gospod namestnik se je mogel povodom svojega obiska prepričati, da v kljub bližini vojnih dogodkov vse tržaške šole, ki jih je tudi v tekočem šolskem letu obiskuje 28.000 učencev, že popolnoma normalno delujejo in da se zlasti že točno izvajajo od strani namestništva na vsakem polju šolstva uvedene reforme, katerih smoter je, da se bolj naglaša skupno državljanski moment.

—t— **Namestnik na CM šoli pri Sv. Jakobu.** Gospod c. kr. namestnik baron Fries-Skene je dne 2. t. m. v spremstvu dvornega svetnika barona Glanz-Eicha in c. kr. deželnega šolskega nadzornika g. Fr. Matejčiča počastil s svojim obiskom šol Družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu. Na dekliški šoli je pozdravila gospodo šolska voditeljica c. kr. učiteljica M. Engelhanova ter razkazala prostore dekliške šole. Z velikim zanimanjem je gospod namestnik prisostvoval pouku v IV. in VI. razredu, se jako pohvalno izrazil o prav dobrih uspehih pouka v tistem jeziku, zemljepisju in nemščini ter poseben pohvalil dobro vzgojo otrok. Na deškem oddelku je sprejel gospodo šolski voditelj c. kr. učitelj Ivan Vrščaj, na kar je gospod namestnik prisostvoval pouku v VII. deškem razredu, kjer je bil posebno zadovoljen z uspehi v prirodopisju in nemščini. Vidno zadovoljen se je gospod namestnik po končanem pouku ob 1. uri poslovil od šolskega voditelja ter ga zagotovil svoje naklonjenosti nasproti vsemu zavodu.

Istrske vesti.

—i— **Pulj dobi samonemške ulične napise.** Dosedanje trojezične napise so odstranili.

—i— **Nemščina v Istri.** V ljudske šole v Istri nameravajo uvesti nemščino za obilgatni predmet. Troške pouka bo trpela dežela.

—i— **Umrl je** na Malem Lošinju umirovljeni profesor in deželni poslanec istrski Ambrož Harachič, rojen leta 1855. Pokojnik je bil zaslužen šolnik in vrl naroden mož. Blag mu spomin!

—i— **»Lepa naša« na Reki.** V »Prim. Novinah« čitamo: V sredo zvečer je svirala na Dantejevem trgu vojaška godba. Med drugim je svirala tudi venec slovenskih pesmi in med temi »Lepo našo domovino«. Končno smo torej doživeli, da se tudi na Reki svira naša himna. Publikacija je pri prvih glasovih himne začela živahno plaskati.

—i— **Novo imenovanje krajev v Istri.** Pristaniško poveljništvo v Pulju ukazuje, da se mora pisati odslej »Luzi na moru« namesto »Lisignamaro« (cesarski gozdlič blizu Stinjana) in »Zagorjana« namesto »Saccorgiana« (znano kopaljšče poleg Pulja).